N°. 165. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag 17 October.

EGYPTE.

Alexandrië, 16 sept. De pacha ligt ziek te bed. Sedert drie dagen lijdt hij aan eene zware verkoudheid; laatstleden nacht heeft men hem gelaten. Voor het oogenblik schijnt zijne ongesteldheid nog zonder gevaar; intusschen kan men, bij zijne hooge jaren voor niets instaan. *Mehemed-Ali* is 70 jaar oud, (72, naar Mohammedaansche rekening), en alhoewel nog altijd werkzaam en krachtig, toch niet meer die man, dien men voor weinig jaren bewonderde. (*Allg. Zeit.*)

TURKIJE.

Weenen, 5 oct. Berigten uit Konstantinopel melden, dat alle diplomaten conferentiën houden met den nieuwen minister van buitenlandsche zaken, *Reschid*-pacha, die echter meer bijzonder tot Engeland overhellen zou. De graaf *Benageky* neemt een eigenhandig schrijven van den sultan naar St. Petersburg mede, waarbij verzekerd wordt, dat de Porte zich streng aan de tractaten met Rusland zal houden. Intusschen versterkt zich het Engelsch-Fransche eskader aan de Dardanellen meer en meer; er heeft eene onafgebrokene correspondentie tusschen lord *Ponsonby* en den admiraal *Stopford* plaats. In de hoofdstad alsmede in de provinciën was alles rustig. (*Pr. St. Z.*)

DUITSCHLAND.

Hannover, 6 oct. De petitie, onlangs door den magistraat en de vroedschap gemeenschappelijk ingeleverd, strekkende tot ontbinding der tegenwoordige standenvergadering, naardien slechts in dat geval verkiezingen van afgevaardigden zouden kunnen plaats hebben, moet zeer mishaagd hebben, vermits thans blijkt, dat alle van de eenzijdige uitlegging des bondsbesluits gehoopte vrucht op onvruchtbaren bodem gevallen is. (*Hamb. Börsenh.*)

Koburg, 5 oct. Het vertrek des jongeren zoons van onzen hertog naar Londen, bevestigt de tijding van deszelfs ophande zijnde verbindtenis met koningin *Victoria* nog meer. Buitendien twijfelde er hier toch niemand meer of het huwelijk was besloten. (*Fr. M.*)

Frankfort, 12 oct. Twee tijdingen, die van gewigt zijn zouden, hebben elkander hier doorkruist; namelijk dat *Ibrahim*-pacha bevel zou hebben gekregen om op Konstantinopel aan te rukken, en dat het Fransche kabinet zich openlijk voor *Mehemed-Ali* zou hebben verklaard. Aan geene dier tijdingen schenkt men veel geloof. (*Keuln. Zeit.*)

PRUISSEN.

De *Preussische Staats-Zeitung* van den 12den bevestigt hetgeen wij uit onze particuliere correspondentie medegedeeld hadden, omtrent het voorgevallene met den aartsbisschop van Gnesen en Posen. Bij eene kabinetsorder is den prelaat thans de stad Colberg tot verblijfplaats aangewezen. — Uit Posen meldt men verder, dat de bisschop aldaar in den nacht tusschen den 5den en den 6den in hechtenis genomen en met eene bedekking husaren weggevoerd is. De straten, waarin zich overigens niemand bevond, werden eerst afgezet; aan en in het paleis moest men verscheidene deuren openbreken. Daar de wegvoering onverwacht en onbemerkt geschiedde, bleef de stad volkomen rustig.

FRANKRIJK.

Parijs, 12 oct. De gewone correspondentie zegt van goederhand vernomen te hebben, dat het ministerie in de aanstaande zitting der wetgevende kamers een ontwerp van wet zal voordragen, betrekkelijk het aanleggen van eenen ijzeren spoorweg van Parijs naar de Belgische grenzen. In het algemeen schijnt er weder ernstig kwestie te zijn, om het stelsel van spoorwegen op eene ruime schaal in Frankrijk in werking te brengen, en de daarmede in verband staande ondernemingen van regeringswege te doen plaats hebben.

Parijs, 13 oct. Men spreekt bij herhaling van een ontwerp, om een huwelijk te bewerken van de constitutionele koningin van Spanje, *Isabella*, met eenen der jonge Fransche prinsen. De ministeriële bladen hebben dezer dagen onderscheidene der voordeelen ontwikkeld, welke beide de staten van eene dergelijke echtverbindtenis zouden kunnen genieten.

— Het bewind van Frankrijk schijnt zoo zeer op de bevrediging van Spanje te rekenen, dat al de uitgewekene Spanjaarden, welke tot den militairen stand behooren, en verlangen mogten naar hun vaderland terug te keeren, daartoe op hun verzoek verlof kunnen bekomen. De generaals en hoofdofficieren alleen zijn nog van dien maatregel uitgesloten.

— De bekende *Fontan*, welke kort voor de julij-revolutie naar Nederland is geweken, en van daar naar Hannover is vervoerd, is dezer dagen overleden.

BELGIE.

Brussel, 13 oct. De liberale partij begint haren oorlog weder tegen den heer *de Theux* en eischt de afscheiding der ministeriën van buiten- en binnenlandsche zaken. Dit verschijnsel, eenige dagen voor de opening der wetgevende kamers, voorspelt de levendigste oppositie der liberale en anti-katholijke partij tegen de ministeriële meerderheid.

Te Gent is de rust volkomen hersteld. Spoedig zullen in die stad geene meerdere troepen noodig zijn dan die, welke doorgaans hare bezetting uitmaken.

— Gedurende de maand september zijn over den spoorweg 2[illegible],000 reizigers vervoerd. Dit geeft gemiddeld 7,500 reizigers voor elken dag, en eene dagelijksche ontvangst van 18,000 francs. Echter hebben zich in augustus van dit jaar 100,000 reizigers minder dan in augustus 1838 van den spoorweg bediend. Dit verschil moet worden toegeschreven aan het jubelfeest te Mechelen, dat alstoen heeft plaats gehad. De ontvangsten hebben in haar geheel 109,000 francs meer bedragen, hetgeen te verklaren is door het goederen vervoer, dat vroeger niet bestond.

Brussel, 14 oct. De heer *Falck* wordt morgen alhier verwacht, en zal voorloopig aan het *hôtel de Bellevue* afstappen.

Men zegt, dat koning *Leopold* onmiddellijk na de officiële ontvangst van den heer *Falck* eene reis naar het buitenland zal ondernemen.

— Men verzekert, dat de reis van Z. M. naar Duitschland slechts is verschoven. Een brief uit Keulen, van den 10den dezer, zegt, dat de koning der Belgen op het laatst tegen den 17den dezer in gemelde stad wordt gewacht, alwaar hij met de stoomboot, *John Cockerill*, naar het kasteel van den Johannisberg zal vertrekken.

— Vijf Hollandsche kavalleristen zijn met volle wapenrusting en paard te Antwerpen aangekomen. (*Comm. d'Anvers.*)

NEDERLANDEN.

Amsterdam, 14 oct. De aandrang der menigte aan het station van den Haarlemmer spoorweg neemt meer en meer toe, naarmate de doelmatige inrigting van dat versnelde middel van vervoer meer algemeen bekend wordt. Gisteren hebben ongeveer 4,200 personen van hetzelve gebruik gemaakt, en de meeste treinen bestonden uit 24 rijtuigen. Alles is daarbij in de beste orde afgeloopen, en in het algemeen wordt de gedienstigheid der aan de administratie van dien weg verbonden ambtenaren zeer geroemd.

Ook de omnibus-onderneming schijnt meer en meer aan haar doel te zullen beantwoorden. Gisteren was de toevloed zoo groot, dat men genoodzaakt is geweest, zoogenaamde bijwagens aan de gewone dienst der omnibussen te verbinden.

— Wij vernemen, dat, na rijpe en langdurige overwegingen, door Z. M. besloten is, om een ijzeren zeilschip, als eene proeve, ten behoeve van Oostindië, te doen vervaardigen, hetgeen op het etablissement te Fijenoord zoude geschieden. De uitslag dezer zaak wordt met de meeste belangstelling te gemoet gezien.

— De permanente commissie der maatschappij van weldadigheid heeft bij circulaire hare respective leden uitgenoodigd, om de belangen dier maatschappij, niet alleen successivelijk door eigen deelneming, maar ook tevens door aanbeveling bij anderen te bevorderen. Men zegt, dat de permanente commissie tot dit besluit is gekomen, aangezien het getal der leden, bij de oprigting der maatschappij tot ruim 20,000 gestegen, thans tot beneden de 10,000 is verminderd.

's Gravenhage, 13 oct. Het provinciaal geregtshof in Holland heeft den 9den dezer bevestigd het vonnis der arrondissements-regtbank te Alkmaar van 2 mei jl., waarbij de hypotheek-bewaarder aldaar veroordeeld is, om eene hypothecaire inschrijving door te halen, op vertooning der notariële acte en brevet, houdende magtiging tot die doorhaling, welke gezegde hypotheek-bewaarder vroeger, in weêrwil der aan hem gedane sommatie, geweigerd had te bewerkstelligen.

— Z. M. heeft goedgekeurd het plan eener geldleening van ƒ 80,000, tot bestrijding der kosten wegens het bestraten van den grooten weg der 1ste klasse van de Steenhardsterbrug tot de grensscheiding der provinciën Groningen en Vriesland.

— De tentoonstelling van schilderijen en andere voortbrengselen van levende meesters wordt bij voortduring druk bezocht, en verwekt steeds de belangstelling zoo der ingezetenen van deze [illegible] als van die der overige steden en plaatsen van ons vaderland [illegible] vreemdelingen, welke dagelijks in groote menigte herwaarts [illegible] om de schoone verzameling en de fraaije zalen, waarin zij [illegible] te bezigtigen.

's Gravenhage, 14 oct. Heden morgen heeft Z. Exc. de heer secretaris van staat, baron *Falck*, deze residentie verlaten, zich naar Brussel begevende, alwaar Z. Exc. zijne betrekking van buitengewonen gezant en gevolmagtigden minister van Nederland bij het Belgische hof zal [illegible]

's Gravenhage, 15 oct. De *Nederlandsche Staats-Courant* [illegible] langer, het verwijt van achterhoudende geheimzinnigheid [illegible] kleven. Zij deelt wel is waar de benoeming van [illegible]

gezant in België nog niet mede, evenmin als die der financiële commissie, maar meldt daarentegen dat bij besluit van den 11den october, Z. K. H. de hertog *François Ferdinand Geminian*, erfprins van Modena, benoemd is tot ridder grootkruis van den Nederlandschen Leeuw. Dit is dan ook iets hetwelk Nederland oneindig meer interesseert; — de benoeming van onzen gezant te Brussel, alsmede die der financiële commissie, zullen misschien eerlang in het regeringsblad van Modena verschijnen.

— Het 's Gravenhaagsche dagblad, *De Nederlander*, maakt in zijn nommer van den 15den bekend, dat het van dien dag af zijne uitgave staakt. De redenen hiervoor worden verschillend opgegeven; evenwel schijnt het te moeten worden geweten aan de ontevredenheid der deelnemers over de onstelselmatigheid der redactie.

— Z. Exc. de heer mr. *Falck* heeft heden morgen zijne reis naar Brussel aanvaard. Het *Journal de la Haye* zegt, dat het door eenige dagbladen medegedeelde, betrekkelijk de gezondheid van dien gezant, van allen grond ontbloot is, en dat alleen huishoudelijke zaken den heer *Falck* belet hebben vroeger naar zijne bestemming te vertrekken.

Leiden, 13 *oct*. Naar wij met zekerheid vernemen, bestaat bij HH. studenten het plan, om met den 8sten februarij aanstaande den verjaardag van de stichting der akademie, eene luisterrijke maskerade te geven.

(*Leid. Cour.*)

Arnhem, 14 *oct*. Heden stond alhier voor het provinciaal geregtshof teregt de persoon van *Gerardus Daals*, oud 25 jaren, wonende te 's Heerenberg, beschuldigd van verkrachting van een meisje van omtrent 17 jaren; dezelve is aan genoemd feit schuldig verklaard en deswege veroordeeld tot 5 jaren confinement en $\frac{1}{2}$ uur tepronkstelling.

Arnhem, 15 *oct*. De arrondissements-regtbank, te dezer stede gevestigd, hield gisteren hare teregtzitting in den voor haar bestemden linker vleugel van het nieuwe paleis van justitie.

Alle leden der regtbank, en derzelver plaatsvervangers, waren bij deze plegtige teregtzitting tegenwoordig, welke de voorzitter, Mr. *M. J. van Gelein Vitringa*, met eene korte en sierlijke aanspraak opende.

Ook is in eene plegtige zitting, door het hof van Gelderland op den 9den dezer gehouden, de groot achtbare heer en mr. *J. H. van der Renne*, vroeger officier van justitie bij de regtbank van eersten aanleg te Nijmegen, en laatstelijk voorzitter der regtbank aldaar, als lid van het hof geïnstalleerd; bij welke gelegenheid zijn E. G. A. door den heer procureur-generaal aan het hof werd voorgesteld, en door den heer voorzitter met eene toepasselijke toespraak verwelkomd.

Arnhem, 16 *oct*. Brieven uit Canton, in China, van 25 mei 1839, melden dat de arrestatiën van al de Europeanen in genoemde plaats, ook ten gevolge gehad hebben, dat de Nederlandsche consul, de heer *M. J. Senn van Basel*, in gevangenis gesteld is, en mede eene zeer strenge behandeling heeft ondergaan.

— Naar hetgeen men verneemt, moeten er weder door ambtenaren aanzienlijke sommen op 's lands ontvangsten zijn verduisterd. Een ambtenaar bij den Rijntol aan het Lobith werd dezer dagen te Arnhem in hechtenis genomen; een tweede is, naar men zegt, voortvlugtig; een derde en hoogere ambtenaar [illegible] op zijne ondergeschikte beambten ten laste legt, zou zich van het leven hebben beroofd.

— Men schrijft uit Alkmaar, dat door het gemeentebestuur van Egmond-binnen middelen zijn voorgedragen tot vinding der kosten van uitdieping van de vaart van Alkmaar naar Egmond op den Hoef en Egmond-binnen, van welke onderneming reeds vroeger is melding gemaakt.

Mengelwerk.

Het gevoelen van den hoogleeraar Thorbecke, omtrent de veranderingen, in het Kiesregt te brengen.

(*Zie Aanteekening op de grondwet.*)

(*Ingezonden.*)

De hoogleeraar is van oordeel, dat het getal der leden van provinciale staten in sommige provinciën met $\frac{1}{3}$ en in andere met de helft zou kunnen worden verminderd, (bladz. 178).

Daar, waar die staten als kiescollegie moesten handelen, zou Z. H. Gel. er echter niet tegen zijn, dat er een gelijk getal *buitengewone* kiezers wierd bijgevoegd, telkens echter op nieuw voor dat werk te benoemen:

door de ridderschap,
„ stedelijke raden,
„ den landelijken stand. (bladz. 200).

Door deze verandering [illegible] blijven, zoo als zij nu plaats vindt.

Die provinciën namelijk, waar het getal der staten op de helft verminderd was, zouden als kieskollegie door het bij te voegen dubbeltal, dan hetzelfde getal bekomen, dat er *nu* bestaat, en de buitengewone kiezers zouden door dezelfde ligchamen verkozen zijn, die *nu* de provinciale staten verkiezen. Men ziet dus dat de verandering slechts schijnbaar zijn zoude.

In die provinciën, waar het getal der staten met $\frac{1}{3}$ verminderd was, zou door bijvoeging van een dubbeltal bij de overgeblevene $\frac{2}{3}$, het getal kiezers slechts $\frac{1}{3}$ meer bedragen dan voor het tegenwoordige, en dat $\frac{1}{3}$ zou mede door dezelfde ligchamen gekozen zijn, als nu. Kan *dit* als eene noemenswaardige verandering beschouwd worden?

De hoogleeraar kan ons antwoorden, dat, wanneer zijne wijze van zien *geheel* gevolgd wierd, de stedelijke raden regtstreeks door de burgers gekozen, en periodiek aftredende, (bladz. 190 en 191) denkelijk een minder aristocratisch gezind ligchaam van kiezers zouden uitmaken, en dat wanneer tevens zijn hooggeleerde's aanwijzing wierd opgevolgd, dat namelijk het getal provinciale staten door de ridderschap te kiezen *kleiner* werd, (bladz. 178) het getal door de steden te kiezen proportionéel grooter worden zou, en daardoor de invloed der lastdragende burgers in de vergadering der provinciale staten, en mitsdien ook op de keuze der Staten-Generaal, van meerdere beteekenis worden zou.

Ofschoon dit niet geheel valt tegen te spreken, moet men evenwel hierbij opmerken, dat, wanneer de verkiezingen voor den landelijken stand blijven plaats vinden, als voor het tegenwoordige, er geene billijke verwachting ontstaan kan, dat de verkiezingen door *dien* stand anders dan in eenen aristocratischen geest zullen geschieden, juist door den invloed, welke door de ridderschap of de edelen ook op *deze* verkiezingen wordt uitgeoefend, en welke door den hoogleeraar zelven, op bladz. 178 en 179 der aanteekening, opzettelijk wordt aangewezen.

Door de vereenigde keuzen nu van den landelijken stand en de ridderschap zelve, in eenen aristocratischen geest, valt er niet aan te twijfelen, of de verkiezingen der edelen zullen, ook bij de verandering door den hoogleeraar voorgesteld, steeds het volle overwigt in de provinciale staten behouden, en de verkiezingen der Staten-Generaal in den geest van dezen predomineerenden stand moeten daarvan het onmisbaar gevolg zijn. Men mag overigens niet vergeten, dat ook de stedelijke raden, ofschoon door de burgers gekozen, over het algemeen uit *aanzienlijken* bestaan zullen, welker betrekkingen tot of verpligtingen jegens de leden der ridderschap, den adel of aristocratie, de hooge waarschijnlijkheid moeten daarstellen, dat ook zelfs veelmalen de keuzen der stedelijke raden zich tot leden van *dien* stand bepalen zullen; — en bestaat er dan niet weder groot gevaar dat de belangen der eigenlijke burgerij, of van hetgeen men gewoon *is* het volk te noemen, *in het geheel niet* bij ons zullen worden vertegenwoordigd?

Doch al bestond het gevaar van de boven opgegevene zijde niet, dan nog is er een *ander* verbonden aan het doen verkiezen der vertegenwoordigers door een betrekkelijk slechts gering getal kiezers.

Dit getal maakt het namelijk zeer gemakkelijk, dat op de individu's, waaruit zoodanig klein collegie is zamengesteld, gewerkt worde, door den invloed van: de aspiranten naar het lidmaatschap der Staten-Generaal zelven, hunne familie-betrekkingen en vrienden; den gouverneur der provincie en de invloed hebbende ambtenaren onder denzelven werkzaam; de kroon en hare ministers, door het zoo onbepaalde vermogen der begeving van posten, titels en ordelinten aan de kiezers, hunne zonen, neven of betrekkingen.

De ondervinding heeft de werkingen van het vermogen dezer verschillende invloeden allerduidelijkst doen zien, niet slechts door de herhaalde wederinkiezing van leden voor de Staten-Generaal, van welker verdiensten, in de vervulling dezer betrekking, nooit uit iets anders gebleken was, dan uit het woordje *vóór*, en het daarentegen op zijde schuiven van mannen, omtrent welker helder doorzigt, bekwaamheid en vaderlandsliefde, onder al wat regtschapen denkt, slechts ééne stem en één gevoelen was.

Zal dit nu verbeteren door den weg in te slaan, welken de hoogleeraar aanwijst?

Zullen de raden der steden, volgens zijn gevoelen zamen te stellen, nu mannen in de provinciale staten zenden, minder vatbaar voor de invloeden hierboven opgenoemd?

Zullen de kiezers voor den landelijken stand *andere* leden zenden dan die, welke zij nu bij voortduring gezonden hebben?

Kan men van de ridderschap verwachten, dat zij, buiten haar midden moetende kiezen, bij voorkeur naar mannen zal uitzien, welke niet in het bijzonder de belangen van *haren* stand, maar steeds hoofdzakelijk die van het geheele vaderland zullen voor oogen hebben?

Wij voor ons gelooven niets van dit alles: integendeel wij houden ons volkomen overtuigd, dat wij, den door den hoogleeraar aangewezen weg volgende, niets anders zullen zien, dan hetgeen wij tot hiertoe over het algemeen zagen, namelijk: dat die candidaten zullen worden benoemd, welke aan het gouvernement meest aangenaam zijn, en diegenen zooveel mogelijk zullen worden geweerd, van welke het vrijmoedige en krachtige tegenspraak zou kunnen te vreezen hebben.

De hoogleeraar vraagt, of men van een ander kieskollegie iets beter zou te wachten hebben?

Wij antwoorden daarop, dat, wanneer men in het algemeen de verkiezing in handen geeft van die klasse van burgers, welke bij het behoud van orde en een geregeld staatsbestuur onmiddellijk belang heeft, dat is van die, welke door het bezit van eigendom en eenen zekeren trap van welvaart, blijkens hunne aanslagen in de beschrevene middelen, van elke wanorde of omwenteling uit den aard der zaak eenen afkeer moeten hebben, — men ongetwijfeld betere en vrijere keuzen te wachten heeft, omdat *bij het zooveel grootere aantal*, (mits maar de volksvergaderingen blijven uitgesloten,) het ondoenlijk wordt, daarop de verschillende invloeden te doen werken, hier boven door ons opgenoemd, en dat *buiten* die invloeden het belang der kiezers zelven hen brengen moet tot de keuze van de meest bekwame, regtschapene en vaderlandlievende mannen, en het zullen toch wel deze zijn, aan welke de vertegenwoordiging voor het heil

der *geheele* natie het veiligst en best kan worden opgedragen en toevertrouwd?

Het spreekt ook van zelve, dat onder die klasse van lastdragende burgers mede behooren al de leden der ridderschap, de vermogende edelen en aanzienlijken, en dat deze nog altijd door hunnen maatschappelijken stand en hun vermogen zekeren invloed, ook op de volgens *onze* wijze van zien ingerigte verkiezingen, zullen blijven uitoefenen.

Eene zaak van groot gewigt komt hierbij overigens nog in aanmerking. De natie heeft vele en groote opofferingen gedaan, (en zal er nog verder moeten doen, bij den schrikbarenden aanwas onzer schuld) en zij is onder dezelve rustig en getrouw gebleven. Zij heeft voorts de bewustheid, dat de vertegenwoordiging, zoo als die *nu* geschiedt, hoogst gebrekkig is, en zij daarin geene genoegzame waarborgen vindt, dat hare regten en belangen steeds naar eisch zullen worden voorgestaan, en geene meer dan volstrekt noodige lasten aan haar zullen worden opgelegd.

Zij verlangt dus iets beters, en, in Europa rondziende, ontwaart zij allerwege eene ruimere uitdeeling van staatkundige voorregten aan de lastdragende burgers.

Waarom zal de Nederlander hierbij achterstaan?

Is hij zoo woelig, zoo hartstogtelijk? Heeft hij zoo weinig liefde voor zijne vorsten, dat hij er naar zou streven, om hunne goede bedoelingen door de keuze van driftige vertegenwoordigers tegen te werken?

Blijft het onder ons bij het oude, zal de keuze der vertegenwoordiging bij voortduring het werk der *stedelijke* *collegien* zijn, — ligt daarin dan niet een bewijs van wantrouwen, even honend als onverdiend voor het getrouwe en rustige Nederlandsche volk?

Wat meer is, zal het er genoegen mede nemen, dat men bij ons maar blijft bij het oude, bij dit bewezen gebrekkige oude?

Is het dan in den tegenwoordigen tijd niet noodig te letten op hetgeen aan eene zeer talrijke klasse der natie stof tot tevredenheid of ontevredenheid geven kan? of gelooft men dat ons volk zijne belangen niet begrijpt?

Dit alles zijn vragen, welke wij opregtelijk wenschen, bij de raadslieden der kroon ernstige overweging te zullen vinden; want het geluk onzer toekomst kan er van afhangen.

Wij eindigen deze aanmerkingen met de woorden van den kundigen VAN HOGENDORP, dubbel waardig om in dit tijdsgewricht te worden overwogen.

» Hoe verlichter en beschaafder de natie is, des te meer leden der maatschappij zijn er in staat, om deel te nemen aan de keuze der nationale » vertegenwoordigers, waarvan de onkundige en onbeschaafde ingezetenen » moeten uitgesloten blijven. De geschiedenis van Europa in de jongste » eeuwen toont aan, dat er hoe langer hoe meer ingezetenen van alle » landen bekwaam en bevoegd geworden zijn tot de gemelde deelneming.

» *Hoe meer beschaafde ingezetenen er tot zulk eene deelneming wor- » den toegelaten, des te vaster zal de regering staan. Hoe meer eene » regering tracht in kleinen getale te blijven, en bevoegde lieden uit » te sluiten, des te meer zal zij bloot staan aan de woelingen van het » gemeen en de listigheden van eerzuchtigen, om het gemeen op te rui- » jen.*"

S.

Iets over de ware beteekenis van eeden.

(*Ingezonden.*)

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

Met leedwezen en verwondering heb ik herhaaldelijk bemerkt, dat de redactie der *Arnhemsche Courant* in een wonderlijk begrip verkeert omtrent de verbindende kracht der eeden; zoodanig dat zij aan de woorden blijft hangen en niet genoeg hecht aan den geest en de bedoeling. Die redactie beschouwt art. 101 der grondwet van 1815, waarbij bepaald wordt » dat geene der kamers van de Staten-Generaal eenige zaak mag beslissen, zoo niet meer dan de helft van hare leden tegenwoordig is," als een artikel waarmede de grondwet staat en valt. Zoodra dit artikel van het grondwettig contract niet meer kan worden uitgevoerd, meent de redactie, is de grondwet vervallen; dusdanig was de intentie dergenen die dat contract sloten, toen zij er dit artikel in schreven, en de contracterende partijen hebben gezworen dat zij *bij geene gelegenheid en onder geen voorwendsel hoegenaamd* van de grondwet afwijken zouden. Dus — zegt de redactie — een van beide: *Of* de grondwet bestaat nog, en dan kan de Tweede Kamer geene zaak beslissen, zoo niet meer dan de helft harer leden (56 ten minste) tegenwoordig zijn, — *of* minder dan 56 leden beslissen eene zaak, en dan bestaat de grondwet niet meer. Zoo redeneert de redactie, zich grondende op art. 101 in verband met art. 84 der grondwet.

Hierin echter dwaalt de redactie; en hare dwaling vloeit voort uit hare onkunde in de leer der eeden. Zij verkeert namelijk nog in het reeds lang veroordeeld begrip dat men eenen eed opvatten moet naar den letter; iets dat, volgens de vaders, zeer onjuist is.

PASCAL, mede een provinciaal, of althans een schrijver van Provinciale Brieven, verkeerde ook in zulke gedachten; hij werd dienaangaande echter beter onderrigt door een' goeden vader, *un bon père*, gelijk hij hem herhaaldelijk noemt. Ziehier een stuk uit een gesprek hetwelk hij eens met dien vader hield, en hetwelk hij zelf mededeelt in zijnen 9den brief.

» Ik wil u thans het een en ander zeggen (het is de vader die spreekt) aangaande de gemakkelijkheden die wij hebben ingevoerd ten einde de zonden te doen vermijden in den omgang en de intrigues der wereld. Eene der hinderlijkste zaken daarin is den logen te vermijden, vooral indien men eene valschheid wil doen gelooven. Hiertoe is onze leer der dubbelzinnigheden (*des équivoques*) bewonderenswaardig. Volgens haar namelijk » » is het geoorloofd dubbelzinnige uitdrukkingen te bezigen, en ze te doen opnemen in eenen anderen zin dan men die zelf opneemt, » » gelijk SANCHEZ zegt, *Op. Mor.* p. 2, 1. 3, c. 6, n°. 13. Dit weet ik, mijn vader, zeide ik. Wij hebben het zoo dikwijls verkondigd, vervolgde hij, dat eindelijk de geheele wereld er van onderrigt is. Maar weet gij wel wat men doen moet als men geene dubbelzinnige woorden vindt? Neen, vader. Dat dacht ik wel; zeide hij, dit is nieuw: het is de leer der inwendige voorbehoudingen (*restrictions mentales*). SANCHEZ deelt haar ter zelfder plaatse mede. » » Men kan zweren — zegt hij — » » dat men eene zaak niet gedaan heeft, alhoewel men haar werkelijk heeft gedaan, mits men er bij zich zelven onder versta dat men het niet op dezen of genen bepaalden dag deed, of wel voor dat men geboren was. En dit is zeer gemakkelijk in veel gevallen, en altoos zeer regtmatig, als het noodig of nuttig is voor de gezondheid, de eer of het goed.

» Hoe! mijn vader, en is dat geen logen, en zelfs geen meineed? Neen, zeide de vader! SANCHEZ bewijst het op eene andere plaats, en onze vader FILIUTIUS ook, tr. 25 ch. 11, no. 331: » omdat, — zegt hij, — het de bedoeling is die de hoedanigheid der handeling regelt." En hij geeft er een ander middel, n°. 328, aan de hand, dat nog zekerder veilig om den logen te vermijden. Namelijk, als men, na hardop te hebben gezegd: *Ik zweer dat ik dit niet gedaan heb*, onhoorbaar bijvoegt: *van daag;* of wel, als men, na luide gezegd te hebben: *Ik zweer*, bij zich zelven, inmiddels, *dat ik zeg*, waarop men luide vervolgt, *dat ik dit niet gedaan heb*. Gij ziet wel, dat dit de waarheid zeggen is. Ik erken het, zeide ik; maar wij zouden misschien vinden dat het zijn de waarheid zeggen en luide liegen is: daargelaten dat vele menschen misschien geene tegenwoordigheid van geest genoeg hebben om zich van die leer te bedienen. Onze vaders, hernam hij, hebben ten voordeele dergenen, die deze voorbehoudingen niet mogten kunnen gebruiken, geleerd, dat het voor hen genoeg is, eenvoudig te zeggen *dat zij niet hebben gedaan* wat zij gedaan hebben, mits » dat zij over het algemeen de bedoeling hebben om aan hunne woorden den zin te geven, dien een slim mensch er aan geven zou" (1).

Nu, hoop ik, zal de redactie inzien, dat hare begrippen nopens eeden, volstrekt niet overeen te brengen zijn met de leer der vaders.

DE LOYALA.

Limburg.

(*Ingezonden.*)

Daar het tegenwoordig een groot punt van twist voor de dagbladen is, het *al of niet* bestaan der grondwet te bewijzen, heeft het mij zeer verwonderd dat men onder deze bewijzen niet bijbragt de toestand waarin zich thans *Limburg* verkeert; en dit zoo wel ten aanzien van *Maastricht* alsmede speciaal van dat gedeelte, hetwelk, bij het traktaat met België gesloten, door hetzelve is afgestaan. Dit gedeelte der *voormalige* provincie Limburg bevindt zich alsnu verstoken van alle voorregten van eenen vertegenwoordigenden regeringsvorm, dewijl aldaar alles van wege Z. M. door commissarissen geregeld wordt, en dus bij *besluiten* welke geenszins overeenstemmen met de duidelijke bepalingen der grondwet. — Nu vraag ik aan de voorstanders van het denkbeeld der vigerende kracht van de grondwet, welke bewijzen zij nog verlangen dat deze grondwet niet meer bestaat? Zouden bij het bestaan derzelve, door of van wege Z. M. wel in *Limburg* belastingen worden voorgeschreven, zonder medewerking der andere deelen van de wetgevende magt? Zouden bij het bestaan der grondwet de Limburgers, in één woord, geheel door *besluiten* kunnen geregeerd worden?

Ik heb gemeend deze weinige opmerkingen alleen in het midden te moeten brengen, om hierdoor te trachten aan te toonen, dat ook het gouvernement de grondwet met de daad als vervallen beschouwt; en wil dus hierdoor geenszins gegaakt worden eenigermate de besluiten zelve te beoordeelen, welke ten aanzien van Limburg genomen zijn.

Cum Lingua.

De heer D. Donker Curtius tegen Zeventaal verdedigd.

(*Ingezonden.*)

Het moge den heer DONKER CURTIUS gemakkelijk vallen, en hem voldoende zijn zich zoo hoog te plaatsen, dat het stof der salons en het slijk der straten hem niet kunnen bereiken, het publiek is daarmede niet bevredigd, daar het slijk slijk is.

De heer DONKER CURTIUS zag in de ijzeren wagen niets, dan een

(1) B. PASCAL, *Les Provinciales*, tom. I. *Lettre* 9.

middel om versche visch en versch vleesch en versche boter te vernoemen: ziedaar zijne staathuishoudkunde! en dat schrijft de een den anderen af.

Teekent aan den eersten leugen.

De heer DONKER CURTIUS heeft de spoorwegen beschouwd in het belang van den kleinen handel, en dat is niet beneden den staathuishoudkundige, en daarenboven in het belang van *den grooten handel*, en *der beschaving*, en heeft daarbij gezigtspunten geopend, welke men bij de vreemden op hoogen prijs heeft gesteld. — Had men bij ons zijnen raad gevolgd, omtrent de wijze van onteigening, men was door geene honderde processen in de uitvoering van zijn werk gedwarsboomd geworden.

De heer DONKER CURTIUS kent het onderscheid tusschen staats- en volkenregt niet; het eerste regelt de regten tusschen souverein en onderdanen, het andere tusschen volken onderling.

Teekent aan eenen tweeden leugen.

De heer DONKER CURTIUS verwart nergens het staats- en volkenregt, maar zijn antagonist geeft hier eene valsche definitie van het staatsregt [illegible] staat over tegen het burgerlijk regt, in dien zin, dat het [illegible] behoeft, om, het zij [illegible] democratisch of aristocratisch, of monarchaal; de algemeene regelen, waarnaar een land wordt bestuurd, en de instellingen waardoor dit bestuur wordt uitgeoefend, maken het staatsregt uit, en dat regt moet zich dus wijzigen naar de uitgestrektheid en de behoefte van het land, en de veranderingen die hetzelve mogt ondergaan.

De heer DONKER CURTIUS doet het voorkomen alsof bij ons geene gelijkheid voor de wet bestond; wij hebben die in den uitgestrektsten zin.

Derde leugen.

Gelijkheid voor de wet bestaat niet alleen daarin, dat er maar ééne strafwet voor allen is, maar eischt ook, dat er geene geprivilegeerde jurisdictiën zijn, en die vinden wij bij ons; wij vinden daar bij eenen geprivilegeerden stand, waarvan de voorregten, van de verkiezing af tot in het jagt-reglement toe, afdalen, waarbij voor een prijsje aan den edelman eene jagt-acte wordt uitgereikt, welke menig burgerman duurder moet betalen.

Het rijk betaalt aan de handelmaatschappij geen 17½ pCt., want die maatschappij heeft 23 millioenen opgenomen; zij geeft 46 millioenen, en het land betaalt slechts 9 à 10 pCt.

Bijna zoo veel leugens als woorden.

Primo: de geldschieters aan de maatschappij maken de maatschappij niet uit, en zij neemt dus geld op, om weder geld uit te leenen tegen [illegible] want zij geniet [illegible] hare crediteuren 4½ pCt. te hebben betaald.

Secundo: de maatschappij geeft geen 46 millioenen; zoo hoog is haar voorschot nooit geloopen; waarmede zoude zij anders den eigen handel drijven, welken zij nog doet? — De maatschappij was onlangs 14 millioenen in voorschot; toen betaalde dus het rijk wel 40 pCt., als interessen en dividenden uit het loon komen, hetwelk het rijk betaalt.

Laat regelmatig het voorschot zijn 30 millioenen, dan, betalende 17½ pCt. over 23 millioenen, en 4½ pCt. over nog 23 millioenen, kost dat voorschot wel 20 pCt. — Altijd ook bij een voorschot van 46 millioenen, betaalt het rijk 11 pCt.

Deze laatste leugens behooren in eigendom aan het *Handelsblad*, even als de volgende, en dit is te fraaijer, daar dit blad, altijd verkleinende den woeker door de handelmaatschappij met het land gedreven, toch op 22 junij 1838 erkende, dat een belangrijk gedeelte dier voordeelen aan de natie behoorde te verblijven, tot stijving van 's lands financiën.

Teekent het bovenstaande voor drie leugens aan.

De heer DONKER CURTIUS vergeet, dat de handelmaatschappij nog eigen handel drijft.

Den zevenden leugen! de man erkent het uitdrukkelijk.

Zonder de voorschotten van de handelmaatschappij raken de cultures [illegible]

[illegible] van den achtsten leugen.

De [illegible] welke de [illegible] En geld in de [illegible] toch, niet onontbeerlijk, daar men hier 200 millioenen tegen iets meer dan 5 pCt. konde opnemen.

Zonder de handelmaatschappij kan men de [illegible] fregatten, welke op de Oost varen, onttakelen.

Dit is leugen en onzin; varen dan de fregatten van de 17½ pCt., welke de deelhebbers opsteken? — De heer DONKER CURTIUS heeft niet gezegd, [illegible] schepen niet bevracht moesten worden, [illegible] worden gebruikt, maar niet een [illegible] als de handelmaatschappij.

Een vijand van leugens.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 15 Oct. 1 El 6 Palm 4 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 4 D.
Den 16 Oct. 1 El 5 Palm 7 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 7 D.

Advertentiën.

VERKOOPING.

Men is voornemens, om, op Woensdag den 23sten October 1839, des morgens ten 11 ure, ten huize van *N. NAVEN*, in het Logement *de Pelikaan*, te *Gendringen*, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris *KOLFSCHOTEN*, op hoogen te doen inzetten, om veertien dagen later, den 6den November, ter zelfder plaats en uur, finaal te worden verkocht:

De BOUWPLAATS *de Plenter* genaamd, gelegen in de Buurtschap *Meghelen*, gemeente *Gendringen*, bestaande in een hecht en sterk BOERENHUIS en SCHUUR, TUIN en BOOMGAARD, de onderhoorige BOUWLANDEN [illegible] te zamen groot 26 Bunders 78 Roeden.

[illegible] HOUT, op deze plaats staande, wordt met dezelve niet mede verkocht; maar zal, op nader bekend te maken dag, in de maand December in perceelen worden geveild.

VERPACHTING.

De Notaris *JOH. KOLFSCHOTEN*, te *Arnhem*, zal, op Maandag den 28sten October 1839, des voormiddags om 10 ure, ten huize van den Kastelein *N. CLOU*, aan de Nieuwe Kraan aldaar, namens de Erven *H. EYSVELD*, voor den tijd van *zes jaren*, publiek verpachten:

1°. Eene WEIDE, gelegen in den Polder van Meinerswijk, nabij *Arnhem*, groot volgens Sectie A, No. 61, 82, 83 en 84, 11 Bunders 20 Roeden; en

2°. Eene dito WEIDE, gelegen even over de Rijnbrug onder *Elden*, groot volgens Sectie A, No. 59, 1 Bunder, 28 Roeden en 40 Ellen.

Aanwijzing geschiedt door *JAN BEVERN*, op de Praam.

† † † Op Dingsdag den 22sten October 1839, des voormiddags ten 10 ure, zal, ten overstaan van de Notarissen Mr. *W. H. TAAIJ*, en Mr. *G. VAN ECK*, aan het huis op het Zand, no. 74, te *Arnhem*, in het openbaar worden verkocht:

Eenige zindelijke MEUBELAIRE GOEDEREN, waaronder KABINETTEN, LEDIKANT, [illegible] SPIEGELS, PENDULES, FORTE-PIANO, MANGEL, KAGCHELS, KOPER, TIN, PORCELEIN-, GLAS- en AARDEWERK, BOEKENKASTEN en KISTEN.

Te zien des Maandags te voren, van 10 ure des voormiddags tot 3 ure des namiddags.

† † † Op Maandag den 21sten October 1839, des namiddags om 2 uur, en volgende dagen, te *Doesborgh*, in de Koepoortstraat, Wijk A, No. 19, OPENBARE VERKOOPING van eene aanzienlijke partij HUISMEUBELS, PORCELEIN-, GLASWERK, BEDDEN en TOEBEHOOREN, en verderen INBOEDEL. — Te zien des Zaturdags te voren.

TE HUUR,

te *Elst*, tegen 1°. November, een HEERENHUIS, voorzien van 5 KAMERS, KEUKEN, 2 KELDERS en verdere GEMAKKEN, STALLING en TUIN.

Nadere inlichtingen te bekomen bij H. H. Kerkvoogden der Hervormde gemeente aldaar.

G. W. TIKKEL,

in de Bakkerstraat, over de Turfstraat, te Arnhem,

heeft wederom ontvangen eene schoone sortering GEBRONSDE TAFELLAMPEN, van f 7 en hooger; dito WINKELLAMPEN, dito BRANCHES, [illegible] van [illegible]

Voorts repareert hij alle soorten van Tafel- en Winkellampen, alsmede bronsen en verven.

N. B. Voor de deugdzaamheid der Lampen wordt ingestaan.

† † † De Ondergeteekende heeft de eer zijne geachte Begunstigers te berigten, dat hij ontvangen heeft een zeer fraai Assortiment FRANSCHE PORCELEINEN KOFFIJ en THEE-SERVIESEN, enz. enz. alles rijk gedecoreerd, naar den laatsten smaak; voorts echte Bronzen KAMERLAMPEN, KRISTAL-WERK en STOLPEN op Pendules en Bloemvazen. — Alles tot zeer civiele prijzen.

M. SERVAAS, Jr.

Bakkerstraat, Hoek van de Broederstraat te Arnhem.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.